

K. M. A.

(Kvindelige Missions Arbeidere)

Kvartalshilsen

Nr. 1
Januar 1915

Bladet utkommer 4 gange aarlig og koster 80 øre for aaret.
Kan bestilles paa alle postanstalter og i eksped., Keysersgt. 13.

8. aarg.

Kjære søstre i K. M. A.

Gjennem Kvartalshilsen sendes hver enkelt én av Eder et hjertelig ønske om et *velsignet nytaar* med inderlig bøn til vor Gud og far, at Han i naade ved sin Helligaand maa faa utrette sin gjerning i enhver av os, saa at Guds kjærlighet, aabenbart i Jesus Kristus, maa bli mere kjendt og paaagtet.

Maatte vi i sandhet ha avført os det gamle menneske og iført os det nye, som er skapt etter Gud i sandhetens retfærdighet og hellighet.

Jesus vil ved troen bo i vore hjerter, og Han vil ved sin Aand utrette, at Hans disciple er jordens salt og verdens lys. Hvilken herlig oppgave at faa være sendebud i Kristi sted. Maa Jesus endnu mere i det nye aar end tidligere bli en levende virkelighet for os, at vi kan være sande vidner, og ved liv og virke forkynde Hans dyder, som kaldte os fra mørket til sit underfulde lys. Gud gjøre den enkelte av os saa stille, at vi kan kjende Ham paa alle vore veie, saa vil han gjøre vore stier rette. Ordspr. 3,6.

Neppe har der ved noget andet aarskifte været en saa forfærdelig og alvorlig tid som denne. Lykkelig hver den,

som kjender den evige klippe og kan si til Herren: Min klippe, min fæstning, som jeg forlater mig paa. Herrens ord staar fast, og vi har den salige forvisning og det glade haab, at Jesus skal komme igjen med velsignelse til alle dem, som bekjender hans navn. La os daglig love og takke ham og undervises og styrkes ved ordet og bønnen.

Med varm hilsen

L. Z.

K. M. A.'s bønnekjæde.

Vi sender nu ved aarets begyndelse vort bønnekort ut igjen i K. M. A. — I disse aar siden K. M. A. blev stiftet i 1902 har vi hørt, at Gud har ført mange dypere ind i forbønnens rettigheter gjennem bønnekortet. Det minder os om missionsarbeidet i de forskjellige verdensdele og om arbeidet for Guds rike her hjemme og alt dette vil vi gjerne ta op i vor bøn til vor himmelske far, som har al magten i himmelen og paa jorden. Og nu legger verdenskrigen et stort ansvar ind over alle bedende mennesker; missionærerne derute i de vanskelige forhold trønger vor forbøn og kjærlighet

i høiere grad end før; de saarede og de lidende mennesker trænger vor inderlige forbøn.

Bod og lægedom er indholdet av vore skriftsteder, som er sat til overskrift for hver dag i uken paa bønnekortet iaar; ti vi ser, at Herren vil rense folketsiag og riker, og Han vil vi skal se og be- kjende vor synd og folkets synd «og naar vi vender om til Ham og bønfalder om naade, saa vil Han høre det og forlade folkets synd.» 1. Kong. 8, 33. 34. Han vil rense hver enkelt av os. Han vil ikke alene hjælpe os til at faa den bod- færdige aand, men Han vil føre os ind i lægedommen. Han vil gjenoplive de nedbøiedes aand og gjøre de sønder- knustes hjerter levende. Esaias 57, 15. Har Herren faat lov at utføre sit ar- beide i os? Er vi saa helt overgivne til Ham, at Han kan faa lært os ved sin Helligaand at stride i forbøn for andre. Vi merker snart vi i egen kraft ikke kan være *rette forbedere*. Vi har ikke hverken kjærligheten eller utholden- heten. Men vor Mester kan undervise os paa dette punkt, Han gir os av sin kjærlighet, saa vi paa grund av *vort liv i Ham* lider over synd, længes efter sjælenes frelse og lærer at bringe alle frem i tro- ende bøn hvilende paa hans forjættelser.

Naar vore hjerter er stille, naar Gud er nær naar vi er alene med Ham og vi faar lægge hans rikes sak, de en- keltes frelse og *alt* i os over paa Ham, saa faar vi hvile for vor sjæl, velsignelse og rigdom ind i vore hjerter. Vi vil takke og prise Ham, for at Han har ladet os faa opleve dette. Men vi vil bede Ham om, at hver enkelt av os i Norsk K. M. A. maa bli brukt *mere* i bønnens tjeneste, maa faa *mere* av Aandens fylde og maa faa være *vaakne*. *Vaak* derfor,

ti I ved ikke hvad dag eders Herre kommer. Math. 24, 42.

Med hjertelig hilsen

M. A.

Armenien.

Av et brevkort fra s. Bodil Bjørn.

Musch ^{15/10} 1914.

Ps. 56, 4—5; 77, 2—3, 14—15. Hjer- telig tak for Deres brev av ^{7/7}. Siden dengang er meget forandret. Gud gi, at vi snart maa faa fred. Ogsaa her er det vanskelig, og alt lider ved Europa- krigen. Vi vilde være meget taknemlige, om de norske venner kunde hjelpe os noget i denne tid; da vi jo ikke nu kan vente penge fra Tyskland, er det meget vanskelig at komme igjennem. Blandt de syke er der meget at gjøre. Dagskolen for piker har vi begyndt den ^{12/10}—14 og haaper ogsaa at kunne be- gynde gutteskolen. Av piker har vi efter ferien kun optat ca. 32; hvis vi kan, optar vi endnu nogen. Ak ja, det er et sørgeligt aar, man kan ikke være rigtig glad i al den elendighet og nød. Med mig staar det, Gud være lovet, godt til. Hvorledes staar det til med Dem og alle kjære venner? Jeg længes meget etter etterretninger. Hjertelige hilsener til Dem og alle kjære venner.

Deres *Bodil Bjørn*.

Siden sidste Kvartalshilsen har vi kun denne meddelelse fra s. Bodil, men av svensk K. M. A.-blad ser vi av brev fra s. Alma Johansson fra Musch, at hun og s. Bodil har anmeldt sig som Røde Kors-søstre. Vi har den glæde at under- rette vennerne om, at der nu i høst er sendt kr. 450.00 til s. Bodil fra K. M. A.s kasse. Maatte disse penge, som er sendt gjennem direktør Schuchardt, Frankfurt am Main, rigtig naa hende trods usikre tider.

Utdrag av breve fra Tysfjorden.

Fredly ^{29/10} 1914.

Søster Olivia skriver:

Jeg holder sengen om dagen. Det er ikke noget alvorligere som staar paa, bare at mine ben streiket og begyndte at bli onde, fordi jeg var blit litt anstrengt. Det er jo ikke at vente andet end, at det sommetider vil melde sig. Jeg er bare saa glad og taknemlig, at det gaar som det gjør. Men av og til blir jeg tvunget i sengen for en dag eller to. Det er heller ikke mulig andet end, at jeg undertiden maa ta i litt mer end jeg taaler. Men saa er der imellem roligere dage. Da kan jeg samle kræfter. Idethele har jeg bare grund til at være taknemlig. Jeg vet, at min «Gud har forordnet min styrke». Og Han vet nok at passe det, som det er bedst. Min svækkede helbred gir mig jo likesom en ny ret til at hente kraft fra oven. Undertiden kan det bli noksaa broget her paa Fredly. Men i alt er Herren med, og derfor skal det tjene baade os og gjerningen tilgode, hvis vi i tro og taalmodighet holder ut.

Lørdag kom vor 4. patient, en gammel mand paa over 70 aar. Det var hans datter som døde av tæring her i vinter. Siden hun blev daarlig, har han maattet stelle sig selv, svak og skrøpelig som han er. Ingen turde hjelpe ham, fordi det var tuberkulose. Ikke engang bake brød av det mel han hadde staaende i gangen, turde man. Han maatte forære en sæk fint mel til naboens gris, fordi han ikke kunde faa gjort bruk av det. Han er saa snild og rørende taknemlig for alt, som han faar det her, og vi synes det er ganske koselig engang

at ha saadan en hvithaaret bedstefar blandt os.

Idetheletat er alle de patienter vi har saa inderlig snille. En stor glæde har vi oplevet i disse dage, nemlig at doktoren har været her og undersøkt en av patienterne og erklært hende for fullstændig helbredet i lungerne. Hun har været her siden februar maaned og lægen vil, at hun skal være en stund til for at bli befæstet. Hvilken naade av Gud! Enkelt og tarvelig som vi jo maa holde det, har Gud dog velsignet det, saa resultatet blev saa godt. For os blev det en stor oppmuntring. —

Doktoren har flere syke her, som han saa gjerne vilde ha ind her, og det kunde inderlig vel trænges; men det mangler os plads. — En patient som var her i sommer og siden har været paa Reknæs, vil saa gjerne faa komme nu igjen. Hun er ogsaa helbredet hvad lungerne angaar, men er hjelpeløs, fordi hun maa gaa med den ene arm indgibset et helt aar. Hun kom sig godt paa Reknæs, men begyndte at ta av, straks hun kom hjem. Hun er en søt, snild pike, og det bedste er, at hun kom til liv i Gud under sit forrige ophold paa Fredly. Vi vilde saa gjerne komme hende tilhjelp. — En ung kone som blev gift ifjor er ogsaa angrepet av tuberkulose og ønsker inderlig at komme hertil. Doktoren mener, at hvis hun fik pleie, kunde hun maaske helbredes. Hun har det ondt ogsaa og holder paa at synke ned i tungsindighet. —

Ja, saa maa jeg komme med et spørsmål fra doktoren, som han meget indtrængende har bedt mig bære frem for vor komité. (Komitén lar det hermed gaa videre, for at sakens venner ogsaa kan bli bekjendt med det, tænke over

det og — — — si sin mening om det). Hans spørsmål er, om det ikke skulde være mulig, at K. M. A. vilde skride til en utvidelse av dette sykehjem. Nøden er saa paatrængende, som vi baade vet og ser, og det blir umulig at komme de mange syke tilhjælp. — Ved sanatorierne er det meget vanskelig at faa nogen ind paa grund av pladmangel; likesaa paa pleiehjemmet i Narvik. I hjemmene er det haapløst at faa den nødvendige pleie, og sygdommen utbredes frygtelig derved, at syke og friske er stuvet sammen i et litet rum. — Om der kunde bygges til 4 værelser, hvert med plads til 2 patienter, vilde meget være vundet. Vi fik da en egen avdeling for tuberkulose. For Fredlys egen del vilde ogsaa dette være ønskelig. Saadan som vi nu har det, er det vanskelig at gjennemføre isolation. — —

Vi har faat en kasse fuld av deilige grønnsaker fra en dame i Bergen og i forrige uke en do. fra søster Anna. Nu hører vi, at fru Kullberg ogsaa sender os noget fra Drammen. Se, hvor godt det blir sørget for os. Herren er trofast!

*

17/11 1914.

Vor lille Olav har en tid været meget syk for tænder. Han var saa rørende søt og taalmodig, mens han var syk. Nu er han kvik og munter som før. Men han er blit saa blek og liten. Forhaabentlig kommer roserne snart igjen. Vore patienter gaar det bra med, Gud være lov. Selv gamle bedstefar kvikner til og blir munter. Med mig er det pjusk fremdeles, vel nærmest fordi det har været en saa urolig tid, og saa holder vi paa med en meget stor vask.

Jeg kan jo ikke ta direkte del i den; men der blir allikevel nok til mig saadanne dage, naar søstrene staar fast i vaskebaljen. Vor vask er undertiden næsten fabelagtig, som f. eks. denne gang, vi hadde faat flere nye patienter, og begge de mandlige hadde ikke hat nogen til at stelle for sig, saa de kom med hele beholdningen av uvaskede klær.

*

17/12 1914.

— — Naadig har Herren hjulpet os ogsaa paa den maate, at høsten har været mild, og vi har sluppet usædvanlig godt for storm. Paa den maate har vi kunnet spare brændsel. Men naturligvis gaar der allikevel meget til nu, vi maa bruke hele huset. Vi har faat kjøpt et helt rensdyr, rigtig godt pent kjøt for kr. 21.50, og jeg maa ogsaa fortælle, at grisen vor veiet 58 kilo. Vi trenger meget mat nu da vi er saa mange. — Vor kjære lille patient, som jeg skrev om i brevet av 29/10, forlot os i forrige uke. Vi kommer til at savne hende meget, der fulgte saadan god aand med hende. Hun skrev et rørende brev med sidste post: «Alt gaar nok godt, bare jeg kunde glemme Fredly litt; men det blir visst aldrig. Hvad jeg end arbeider med, saa er tankerne mere hos dere end paa arbeidet», og saa fremdeles. Hun ber meget om forbøn for sig og for sit hjemsted. Det er nok et sted hvor der er megen verdslighet, og selv denne alvorlige tid har ikke kunnet bringe folk til alvor og ettertanke. Men hun fryder sig ved at ha fundet sin frelser og hyrde. Gud holde sin sterke haand over sit lille lam og gjøre hende til sit vidne! En av de mandlige patienter har hat

en liggekur, som har bekommet ham meget godt, og han er nu oppe. En anden fik en ganske ubetydelig blodspytning og maatte av den grund holde sengen, men er nu, Gud være lovet, paa benene og føler sig vel. Det blev os dog en hindring i at gjøre en paatænkt forandring, hvorved vi skulde skaffet plass for den før nævnte unge tuberkuløse kone. Det er rigtig slemt for dem. Den gamle mor er ogsaa erklæret tuberkuløs nu og er noksaa daarlig. En anden gift søster bor hjemme med et litet barn og de har bare en liten gamme. De hadde gjort sig haap om at faa plass paa Fredly, og søsteren var rent utav sig sidst hun var her. Jeg ser ingen utvei; men Herren maa vel vite raad nu som altid. —

Grunden til, at der nu saa pludselig blir saa sterk efterspørsel om plass paa Fredly er først og fremst den, at tuberkulosen vinder en saa frygtelig utbredelse blandt lapperne. Paa et enkelt sted er der, praktisk talt, ikke et hus, hvor ikke en eller flere er død av denne sygdom eller angrepet av den. Lapperne selv er jo aldeles forskrækket. Og saa: de fortvilede boligforhold. —

Imorgen, om Gud vil, skal s. Lise i begravelse. Den gamle mand hun besøkte flere gange er nu død, og efter hans ønske skulde s. Lise være tilstede ved begravelsen «for at læse Guds ord og bede.»

Vor lille Olav er fremdeles litt pjusk, og er blit saa tynd, men er kvik og livlig somoftest. Vi lot doktoren undersøke ham. Han fandt, at gutten var litt skrofuløs; han har nok ogsaa litt engelsk syke. Han faar nu jern, men tranen han skulde ha, faar vi ikke i ham. Haaper denne tandperiode snart maa

være over. Med mig staar det bedre til nu igjen, Gud være lovet!

En hjertelig hilsen fra

søster Olivia.

*

Fredly ^{10/11} 1914.

Fra arbeidet og et besøk hos den gamle mand skriver søster Lise bl. a.:

Det er et velsignet arbeide ute blandt disse, som trønger saa saart vor hjelp. Det er de herligste stunder jeg kan tænke mig, naar budskapet om Jesus likesom synker ned i hjerterne; man kan merke, det finder plass. Var netop nu søndag paa en av disse for mig saa dyrebare ture for at gaa rundt i krokene og lete op de nødlidende. Kom da ind til en gammel sengeliggende mand som laa der i pjalter og saar. Paa spørmaale om hvordan han hadde det, svarte han: «Bare godt, Gud ske lov.» Idet samme for der som et lysstreif over det avmagrede ansigt, og man kunde tydelig læse, at han kjendte freden i Gud. Det er likesom himlen kommer en saa nær i slike stunder. Da jeg talte med hans kone, brast hun i graat og erkjendte, at hun ikke hadde naadd det hendes mand hadde fundet: fred med Gud. Før jeg fik si noget, faldt hun paa knæ, og jeg maatte anbefale hende til Gud, at Han ogsaa vilde frelse hende. — Frides man undertiden til at spørre, hvorfor man er kommen hit — — i saadanne stunder føler man sig saa rik. Maa Gud faa rigtig mange forvildede ind i sin fold. Det vil vi be om.

Hilsen til alle fra søster Lise.

Tilslidst en hjertelig tak for godt samarbeide i det svundne aar! Gud gi alle vore gode, trofaste venner riktig

meget av sin naades rikdom for det nye aar!

Hjertelig hilsen til hver især fra

Komiteen.

Utdrag av breve fra Thora Wedel-Jarlsberg.

Mezereh 20 september 1914.

Mine kjære elskede venner!

«Mennesket spaar, Gud raar», sier et gammelt ord. I mit forrige brev fortalte jeg om, hvordan der var aapnet vei for os til Arabkir, og jeg ventet med længsel paa s. Evas komme. Da faar jeg telegram som melder hendes avreise til Konstantinopel med tyrkiske tropper for at stille sig til raadighet som pleierske. Da det blev for dyrt at la mig ta alene til Arabkir, maatte jeg beslutte mig at bli her, hvor hr. Ehmann gav mig arbeide ved skolen. Idag faar jeg saa atter telegram fra s. Eva, K.opel: «Arbeide for os i Erzerum; regjeringen telegraferer dersom du mottar.» Altsaa hvis jeg er villig, saa drar jeg med troppeperne dit og kan der hjelpe at pleie og trøste de saarede og syke. Krigen bryter vel nu løs i nærmeste fremtid. Jeg kan ikke si, hvor taknemlig jeg er at faa lov at hjelpe litt til i denne tunge tid. Igaar var jeg borte hos de syke soldater paa det amerikanske hospital. Det var rørende, hvor glade de var for litt venlighet, og hvor gjerne de læser evangeliet og taler om det læste. Det blir en herlig oppgave! Og saa kjære venner bed for os, at vi maa faa være i sandhet Frelserens representanter blandt alle disse lidende, og at vi maa holde ut det svære legemlige og aandelige tryk. Husk det er bare 4

maaneder siden s. Evas operation, og hun er endnu ikke sterk. Alene synet av alt det gruelige blir ikke let at taale. Men hvilken forret at faa lov at prøve at lindre elendigheten. Det har været vanskelig i denne tid uten egentlig arbeide, ialfald førend skolen begyndte: Bare vente paa etterretninger; spænding og uro i alle sind, sorg og fortvilelse hos mange, hvis forsørgere er indkaldte. Arme land! Vor kjære, ædle, varme hr. Ehmann præker bod og omvendelse og ydmygelse. ^{25/9.} Igaar kom telegram fra krigsministeriet i Konstantinopel, og det er bestemt, at jeg tar herfra den 28. ds. til Erzingian, hvor jeg skal træffe en pascha og forhaabentlig s. Eva og saa derfra videre til hospitalet i Erzerum. Jeg faar 3 soldater med som bedækning og 2 heste til mig. Jeg er pent nødt til at la mig forsørge, da jeg bare har et guldstykke igjen og ingen utsigt til flere, saalænge denne tilstand varer.

Og saa ønsker jeg eder farvel for idag. I kjære alle; jeg skal prøve at holde en dagbok underveis og sender den saa D. V. fra Erzerum. Dette ligger en 8—10 dages reise herfra. Jeg sitter og ser ut over det vakre aftenlandskap, det er saa fredfuldt, at man knapt kan tænke sig mennesker nu slagter hverandre i tusenvis. — Jeg synes de rædsler, som øves i denne krig, taler bedre end alle ord om den gudløse kulturs hulhet.

De kjærligste hilsener eders

Thora Wedel.

*

Erzingian 5. oktober 1914.

Nu sitter jeg her i et litet værelse i et muhamedansk «hotel», rettere khan, og blir behandlet med største venlighet av alle. Men for at begynde med begyndelsen: Den 25. september forlot jeg

Mezereh. Alle søstre var samlet for at si mig farvel kl. 8, men det blev naturligvis middag inden alt var ordnet. Valien hadde sørget for hest til mig, et fromt, langsomt dyr, som for anledningen hadde faat en fin brodert sadel samt rødt strikket bidsel, som hadde det med at falde av. Desuten en gammel mulæseldriver herfra med 2 lastedyr, en tro og snild mand, sørgmodig, fordi hans sønner er ved soldaterne og han selv maa i vei igjen paa sine gamle dage. Han orket næsten ikke mere tilslut, skjønt vi tok korte dagreiser, og skjønt han hadde et æsel for sig selv. Det var morsomt at se det lyse op i det trøtte gamle ansigt, da han fik en god drikkeskilling ved skilsmissen her. Den snille hr. Ehmann hadde nemlig laant mig 5 pund, trods det er saa knapt for ham selv nu. Som bedækning hadde jeg 2 soldater, kjække, dannede unge folk, som sørget udmerket for mig paa alle maater. Første nat var jeg gjest hos en muhamedansk lærer, en ældre mand med rødt skjæg og grøn turban. Han var elskværdigheten selv, ti nu hører jeg paa en maate til hos tyrkerne. Ja han vilde endog trække av mig støvlene, skjønt han selv kun med vanskelighet kunde bevæge sig, da hans ene ben var amputert. Han og jeg spiste aftens sammen. d. v. s. han selv tok ikke av samme fat som mig, men nøiet sig med brød og pepper. Siden forsamlet kvinderne sig om os, og vi talte sammen. Min elskværdige vert forsikret, at hvis jeg kom til Mezereh igjen, vilde han sende mig sin unge datter, forat jeg skulde under vise hende. Han læste op for mig av Salomos ordsprog og av evangeliet, men var selv utilgjængelig. Endelig blev det sengetid. Svigerdatteren redte mig en seng paa taket og dækket mig til som et

barn, mens kvinderne stod omkring, skuffet over, at jeg ikke klædte mig av. Om natten vaaknet jeg ved at nogen pustet ved min seng. Det var atter den lille svigerdatter, som bøiet sig indtil mig og sukket dypt. Jeg fik da høre, at hun var meget ulykkelig, idet hendes mand er et barn paa 16 aar, og saa har de alt 2 smaa. I nattens stilhet fik jeg talt litt med hende om Ham, som kan trøste de bedrøvede. Da kaldte verten inde fra værelset og hun maatte gaa, men først grep hun mine hender og hvisket: «Gaa ikke, bli her imorgen ogsaa.» Stakkars lille sultne sjæl; Herren kjender hende og hendes nød. — Den næste dag var lang og het, scirockoen gjorde en ør og svimmel. Vi overnattet atter i et moslemsk hus, hvor jeg dog ikke var saa særdeles velkommen. En del kvinder kom forat faa medicin og var skuffet over, at jeg ingen hadde. Senere kom endel armenierinder, som jeg hadde det hyggelig med. Nogen barn fra hjemmene i Mezereh var der hos sine slegtninge.

Den 3. dag red vi videre gjennom et ensformig landskap, som dog paa sine steder var ganske veldyrket — en gang traf vi paa en virkelig eng, hvor folkene holdt paa med at bjerge høet. De sidste 4 timer fulgte vi en god chaussée, som gaar langs Euftrat op til Egin. Der var overordentlig vakkert i den trange fjeldal med de vældige overhængende klipper og de mange frodige haver.

Vi ankom først sent til det romantisk beliggende Egin med de ualminnelig renslige, godt brolagte gater og den eiendommelige bygningsstil, idet der her anvendes meget træ. Jeg tok ind i en khan. Næste morgen fik jeg besøk av en del officerer, gjorde ogsaa selv visit hos de civile og militære autoriteter,

som øiensynlig vidste besked med europæiske skikke. Kaimakanen (omtr. foged) var en meget intelligent og belæst mand. Han hadde ikke sin familie paa stedet, kunde saaledes ikke indby mig, men kommandanten eller gendarmerikapteinen hentet mig til sit hjem, hvor jeg tilbragte en meget behagelig dag hos den venlige albaner og hans søte lille kone. Da vi senere fik besøk av fogden, maatte husfruen forsvinde til han var gaat. Hvor maa det være kjedelig at være kvinde her. Lille fru kapteinen var heller ikke synderlig henrykt over livet, skjønt hun hadde en liten gut paa 3 mdr. Samme unge herre plaget næsten livet av sin uor: om dagen blev han vugget ustanselig og om natten skrek han omtent likesaa uophørlig, hvilket jeg hadde leilighet til at konstatere, da jeg blev hos dem natten over. Det var rørende at høre den unge mor synge sine vuggeviser for ham: «Min pascha, min bej, miaj pascha» het det. Hun forstod ikke, at det laa i hendes haand, hvordan hun vilde ha gutten. Vi tre spiste aften sammen: deilig tomatsuppe, tomatstek i bakt fløte med honning. Siden gik verten og stuen fyldtes med kvinder, gamle og unge, fattige og rike. Litt syke var de naturligvis alle og vilde vite hvad der feilet dem. Jeg følte forskjellige pulser, gav dem nogle raad og sa dem tilslut, at det bedste middel til at være frisk var at tænke saa lite som mulig paa sin helbred og at være optat av andre, samt at et glad hjerte hjalp meget til at faa et sundt legeme. Nu hadde jeg dem der, hvor jeg saa gjerne vilde, ti nu kom spørsmålet: Hvordan faar man saa et glad hjerte? Jeg har nemlig merket, at det aldeles ikke nytter straks at be-

gynde at fortælle om Jesus hos muhamedanske kvinder, ialfald ikke i disse egne, de stopper øren og hjerter til; blir derimot deres længsel vakt efter noget de merker kan faaes, da er der en mulighet for at ordet kan trænge ind i et eller andet beredt hjerte. Disse kvinder var opmerkssomme, særlig en vakker dame med en hel guldhjelm paa hodet og sørgmodige «languid» øine. Næste morgen atter straalende, kjølig veir — det hadde øsregnet dagen før — jeg tok avsked med de venlige mennesker i det hyggelige lille hjem og red videre ind gjennem et umaadelig øde landskap. I byen fik vi en ny reisefælle, en Sheriff Effendi, rigtig en landsknekt av den gamle skole, vilde, rullende øine, graasprængt skjæg, halt paa grund av en kule i benet, lugtende av brændevin, det var hans signalement. Han hadde været soldat i 38 aar og elsket krigen for dens egen skyld. Skjønt saaret 5 ganger og nu over 50 aar hadde han dog meldt sig til tjeneste og drog nu hit. Da vi red over det vilde Avagfjeld, som før var et yndet tilholdssted for kurdiske røvere, fortalte han om hvordan han hadde dræbt 5 av dem i én kamp og de saarede med. Paa min bemerkning, at det var lumpent gjort, mente han, at saadanne forrædere i ethvert fald fortjente døden. Vi blev dog enige om, at det var en skam at tilføie vergeløse noget ondt.

Natten tilbragte jeg i et gjestehus, som var bygget av en rik kjøbmand, som har sin forretning i Stambul og sin familie der i landsbyen. Det var en deilig stor sal med alle bekvemmeligheter, vand etc., men maten maa man selv sørge for. Først fik jeg besøk av landsbyens mænd og siden av vertens elskværdige familie.

De næste 2 dagsreiser gik gjennem de ødeste, bedrøveligste egne jeg endnu har set i Tyrkiet. Vi red over (40 piaster) fjeldet, rødt og hvittflekket. Engang saa jeg et marmorbjerg, furede, skurede, nakne fjeld paa alle kanter. Oppe i en fjelddal gik kvinderne bak pløgen, alle mænd er jo borte; en mor kom mig imøte med de ord: «Aa, mon du faar se gutten min ogsaa?» Taarerne rullet nedover kinderne. De syntes slet ikke det var underlig, at jeg ogsaa var paa vei til hæren, alt gaar jo nu dit: Mennesker og dyr og korn og eiendele. Herberge i den smudsige lille fjeldby Meggeb i en ganske god khan. Næste dag samme øde landskap og trættende vei langs Euftrat, men storartet utsigt til de vældige, snedækte Dersimfjelde, som vi red paa nordsiden av. Det var dem vi saa fra det fjerne ifjor i Dersim. Overnattet i den gamle by Kemagh, hvor Eufrats steile klippevægge har ruiner av gamle fæstningsverker. Der blev jeg anbragt hos en rik bej, en ældre, venlig mand, som hadde hat megen sorg, idet hans kone og samtlige sønner var døde. Nu var der bare 3 døtre i det store harem. Den ældste, en søt ung pike, som er forlovet med en officer, syntes at lide under det indespærrede liv; hun vilde gjerne lære «se verden». Det energiske lille ansigt fik et rent melankolsk uttryk. Hun opfyldte sine vertindepligter med fuldkommen ynde og værdighet. Foruten mig blev der indbudt en ung tyrkisk lærerinde, som har aapnet en pikeskole i Kemagh. Hun klaget dog bittert over hvor vanskelig det var at faa vakt foreldrenes interesse og at faa dem til at betale skolepenger. Barna var saa dumme som træ, sa hun. Bejens yngste datter gaar paa hendes skole. Vi

5 spiste sammen ved et europæisk dækket bord, bare at vore smaa vertinder ikke benyttet sine kuverts, men foretrak at spise av fatet. De 2 yngste hadde vanskelig for at holde sin munterhet i tømme. Efter bordet kom ogsaa en gammel tyrkisk lærerinde som var utdannet av sin lærde far. Hun hadde gode milde øine, den kjære gamle, og var ganske fuld av sine koranhistorier. Den unge lærerinde var i grunden endnu mere fanatisk end hende, men pen og høflig. Vi talte meget sammen efter bordet, men vor unge vertinde forholdt sig likegyldig og syntes træt. Den unge lærerinde paa-stod, at Gud hadde skapt endog synden; det er den egte muhamedanske opfatning, som jo i grunden utelukker virkelig anger. Om aftenen blev en svær seng redt op til mig paa gulvet, 2 vældige madrasser og silketemper. Den gamle lærerinde og barnekonen, som hadde set dem alle fødes og dø ogsaa, sov i samme rum som jeg. Den sidste vilde absolut assistere ved avklædningen. Men nei: «Jeg gaar ikke!» erklærte hun rent ut, men var ialfald hensynsfuld nok til at tie stille. Den næste morgen tidlig traf jeg min kollega ifærd med sine bønneøvelser, og da jeg ikke hadde noget andet sted, knælte ogsaa jeg. Jeg bad for hende; mon hun ogsaa for mig? Som menneske kunde hun kanskje like mig, men som chodscha (lærerinde) maatte hun avsky mig. Den næste dag fremdeles langs Euftrat, som her ser ganske almindelig ut, saa man ikke ser paa den, hvilken berømt het den vil bli. En gyseligh khan om natten, som jeg haaper aldrig at maatte overnatte i mere, da man rent mistet pusten, og saa bare 4 timer til Erzingian, som ligger vakkert paa en stor slette med vældige snefjeld

omkring. Det er en ganske stor by, 75 000 indbyggere, hvorav ca. 30 000 armeniere. Jeg red like til regjeringsbygningen og meldte mig hos kommandanten, som var yderst venlig og bestilte værelse for mig her med paalæg om at være mig til vilje i alt. Den civile embedsmand besøkte jeg ogsaa.

Da jeg var omklædt blev jeg kaldt til stabschefen, en energisk, intelligent og livlig liten mand, som forhørte sig indgaaende om hvordan det gik til at jeg kom hit. Han indbød mig til at indta mine maaltider sammen med officererne, og jeg er allerede helt hjemme blandt dem. Ved chefens bord spiser 10 officerer, de andre i et tilstøtende værelse. Bordet er nydelig dækket og maten udmerket og servert helt paa europæisk vis. Sammen med kommandanten og endnu en officer besøkte jeg den tyrkiske pikeskole, hvor lærerinden i Kemagh hadde faat sin utdannelse. Lærerinderne tilsløret sig dypt, men eleverne ikke. De to herrer syntes at interessere sig meget for undervisningen og stillet forskjellige spørsmåal. Barna læste godt men kunde ikke gjengi det læste. Forstanderinden var et eiendommelig menneske, hørøstet og lite tiltalende, men venlig. Jeg har hat besøk av en armenisk kjøbmand, som jeg hadde en anbefalingsskrivelse med til, ellers ser jeg ingen armeniere. Her vrimler av rekrutter og soldater, kjærrer belasset med alle slags krigsfornødenheter kommer i lange rækker, paa kontorerne gaar det ut og ind; det er interessant at se.

Imorgen venter man generalen, som jeg skal reise videre med. Forhaabentlig kommer s. Eva med ham. Det blir en stor glæde.

10de okt. Aften. Nu er generalen kom-

men, men ingen s. Eva; hun er reist direkte fra Trapezunt til Erzerum, og maa jeg altsaa vente en uke til. Men jeg er glad ved at træffe hende der. Hun reiser med en tyrkisk læge og hans familie. Generalen gjør saadant godt indtrykk; hjertet hoppet formelig i mig ved at se den staute skikkelse, med det raske energiske væsen og det venlige blik. Han skal overta kommandoen i Erzerum. Han fortalte mig hurtig avsides at s. Eva og jeg begge skulde faa 9 pund om maaneden hver, noget som jeg finder flaut, da jeg jo har meldt mig som frivillig pleierske, men paa den anden side maa jeg jo ha noget at leve av, da jeg ikke kan faa mine egne penge.

11 aften. Imorgen videre til Erzerum. Besøkte idag det tyrkiske militærpsykehus her. Der er sandelig en opgave for kvinder. Kjære venner, bed nu for os; det er en vanskelig atmosfære at leve i, for der at træffe det rette maa man sandelig ledes av Herrens Aand.

*

Erzerum 3. novbr. 1914.

Nu har jeg snart været her i 3 uker og endnu ikke skrevet, jeg maatte først leve mig litt ind i disse nye forhold. Jeg har faat Eders kjære breve og kort og takker Eder hjertelig. Og nu har vi ogsaa krig. Det er forunderlig, men det synes mig som den naturligste ting av verden og fremkalder ingen bevægelse i min sjæl. Den hele atmosfære er saa ladet med gru og rædsel, at den enkeltes skjæbne blir likegyldig. En kristen er hvert øieblik i den Høiestes skjul, og naar jeg ser de døende her glæder jeg mig ved den tanke, at der gis en forsoner ikke alene for mine, men ogsaa

for den hele verdens synder; altsaa for dem med, selv om de ikke kjender Ham. Deres knæ skal ogsaa bøie sig for Ham en gang.

Altsaa jeg kom hit 15de oktbr. efter et 4 dages ridt fra Erzingjan. Jeg foretrak at reise alene med en zablieh, da generalen var 5 mand høi. Og det vilde været vanskelig med nattekvarter. Noget før ankomsten hit, da Erzerum alt var i sigte, som det ligger der i et hjørne av en vældig øde slette ved foten av end vældigere snefjelde, brøt et svært uveir løs og vi red omkap med kavaleristerne, som vendte hjem fra sine øvelser. Ved byporten spurte jeg efter sykehuset, som ligger i utkanten av byen — en enetages firkant paa 550 skrits længde — (man kan nemlig spasere rundt paa taket) — med en beplantet gaardsplass i midten. Vi fører en kamp paa livet med likegyldigheten og har ialfald den tilfredsstillelse at de syke vet, at vi vil deres vel. «Mor» roper de fra alle kanter, naar vi kommer og synes nu at tro, at vi kan skaffe dem alt, hvad de ønsker. Her er en stor arbeidsmark paa alle maater, saasandt vi bare holder ut legemlig og aandelig, ti det er ingen barnelek her. — Altsaa jeg kom her, spurte efter s. Eva og fik vite at hun hadde været her i 8 dage. Dryppende vaat blev jeg vist ind paa overlægens kontor, og der sendtes bud efter s. Eva, som jeg feiret et glad gjensyn med. Hun ser godt ut og er utrolig dygtig i sit arbeide, rent morsomt at se, hvordan patienter og ogsaa sykepleierne agter og holder av hende, skjønt hun er streng nok. Hun førte mig op paa vort værelse som er stort med vinduer mot nord og øst, hvilket blir rikelig koldt til vinteren, da Erzerum ligger 6000 f. høit. Vi har

faat 2 varme senge heldigvis, og har bestilt os jakker, foret med faareskind som officererne. Morgen og aften koker vi selv paa en primus. Middag kjøper vi mat fra officerskjøkkenet ganske god og billig. — Iaften er de 3 første saarede kommet hit, de fortæller, at der er mange flere, men de vet ikke, hvor de er blit av. Jeg er glad over, at vor opgave her kun er at trøste og hjelpe. Amerikanerne her er overordentlig venlige mot os, vi er der hver søndag til middag og har en liten «service» sammen. Der er bare 2 familier, som begge gjør et meget godt indtryk.

Godnat kjære venner. Der er Den som vaaker over os alle.

Kjærligst hilsen.

Eders

Thora Wedel.

Bønnekort

blir tilsendt, saasnant medlemskontingent for 1915 er indbetalt. For andre, som vil være medlemmer av bønnekjæden, faaes kortene paa K. M. A.'s kontor for 15 øre pr. stk.

K. M. A. sekretær frk. Margit Steen overtar fra 1. januar 1915 ogsaa K. M. A.s kasse efter frk. Laura Zimmer, som ikke lenger kan paata sig det.

Alle bidrag og henvendelser bedes som før sendt Keysersgt. 13.

Kasserer for K. M. A. frk. Margit Steen.

- » » Arbeidet i Armenien frk. Nico Hessen, Neubergrt. 18.
- » » Arbeidet blandt lapper frk. Thea Syvertsen, Pilestr. 83².
- » » Arbeidet blandt Kurder frk. Laura Zimmer, Slemdal V. Aker.

Kasserer for Aftenhjemmet frk. Magda Timme, Bestum.

Kontoret Keysersgt. 13 er aapent mandag og torsdag kl. 12—2. K. M. A.s møte er hver 1. onsdag i mnd. kl. 7¹/₂. Møte for arbeidet blandt lapper hver 3. onsdag i mnd. kl. 6—7¹/₂. Møte for Armenien hver sidste fredag i mnd. i Hospits f. u. p., Dalsbergstien 3, kl. 7¹/₂.

Prøv at faa abonnenter paa Kvartalshilsen.

Til alle dem, som i det forløpne aar har støttet K. M. A.'s forskjellige arbeidsgrene, bringer vi herved vor hjertelige tak. Gud lønne og glæde enhver. Vi tror, at I vil trofast hjælpe os ogsaa i det aar, som kommer. Opgaver over hvad som i aarets løp er kommet ind, blir som vanlig indtat i aarsberetningen.

K. M. A.'s smaaskrifter bringes atter i erindring.

Fortegnelse over skrifter som haves:

- Nr. 1. Gjælder budet mig? 2 øre.
 » 3. Den hedenske kvindes rop. 5 øre.
 «Korsets ord». 1.50 pr. 100 stkr.
 » 5. Ta Landet i eie. 5 øre.
 » 8—12. 16. 6 traktater paa karton à 1 øre pr. stk.
 » 17. Av en avdøds dagbok. 5 øre.
 » 18. Litt om Tysfjordlapper. 5 øre.
 » 20—23. Missionstimer 2 øre. (20 stkr. 4 av hver sort) 10 øre.
 » 24. Glæde. 3 øre.

- Nr. 25. Gamle Aslak. 10 øre.
 » 26. Jesus selv. 3 øre.
 » 27—30. Missionstimer (Zululand, Madagaskar, Hunan). 2 øre. 20 stkr. 10 øre.
 » 31. Hvilken. 1 øre.
 » 32. Hvad søker I. 3 øre.
 » 33. En omvendt kineserinde. 3 øre.
 » 34. Tidernes tegn. 10 øre.
 » 36. Herrens gjenkomst. 10 øre.
 » 37. Smaablomster fra Herrens have. 80 øre.
 » 40. Liv og overflod. 10 øre
 » 41. Det bedste vaaben. 10 øre.
 » 42. Kort. 5 øre (at de alle maa være ett).
 » 43. Et tilbakeblik. 10 øre.
 » 44. Jakoba. 5 øre.
 » 45. Raschde. 5 øre.
 » 46. Smaatræk fra det daglige liv i Kina. 5 øre.
 » 47. Erfaringer fra missionsmarken i Kina. 5 øre.
 » 48. Dypere renselse. 5 øre.
 » 49. Enten — eller. 2 øre.
 » 50. Vagtmanden. 2 øre.
 » 51. Din synd. 2 øre.
 » 52. Hedningemissionen i barneværelset. 10 øre.
 » 53. Livets mening. 10 øre.
 » 54. Alice Vera Greens historie. 10 øre.

Utgitt av Kvindelige Missions Arbeidere (K.M.A.)
 Ekspedition: Keysers gt. 13, Kristiania.

Eksprestrykkeriet, Kristiania 1914